

ЕИК по БУЛСТАТ											

СПРАВКА
за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) през 2004 година

Обслужвана икономическа дейност*	
--	--

* Виж Приложение 1.

Раздел I. Разходи за НИРД по видове науки

(Хил. левове)									
	Код на реда	Общо	Естествени науки	Технически науки	Медицински науки	Селско-стопански науки	Обществени науки	Хуманитарни науки	
а	б	1	2	3	4	5	6	7	
А. РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО	1000								
Текущи разходи за НИРД	1100								
в т. ч. за персонал, зает с НИРД	1110								
Разходи за придобиване на ДМА предназначени за НИРД	1200								
в т. ч. за машини и оборудване	1210								
Б. Текущи разходи по видове изследвания (1100)									
Разходи за фундаментални изследвания	1300								
Разходи за приложни изследвания	1400								
Разходи за експериментални разработки	1500								

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на финансиране
(Хил. левове)

	Код на реда	Отчет
а	б	1
РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО	2000	
Собствена стопанска дейност	2100	
Бюджетни организации	2200	
Предприятия	2300	
Висши училища	2400	
Фондации и асоциации	2500	
Чужбина	2600	

Раздел III. Персонал, зает с НИРД, по видове науки

(Брой)

	Код на реда	Общо		Естествени науки		Технически науки		Медицински науки		Селскостопански науки		Обществени науки		Хуманитарни науки	
		общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени
а	б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	3000														
Изследователи	3100														
в т. ч.: пълно заети (над 90%)	3110														
заети от 50 до 90%	3120														
Технически персонал	3200														
в т. ч.: пълно заети (над 90%)	3210														
заети от 50 до 90%	3220														
Помощен персонал	3300														
в т. ч.: пълно заети (над 90%)	3310														
заети от 50 до 90%	3320														

Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование

(Брой)

	Код на реда	Общо		Висше		По образователна степен						Средно специално		Средно		Друго	
		общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	доктори и доктори на науките	бакалаври и магистри		специалисти по ...		в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени
							общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени							
а	б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	4000																
Изследователи	4100																
в т. ч.: пълно заети (над 90%)	4110																
заети от 50 до 90%	4120																
Технически персонал	4200																
в т. ч.: пълно заети (над 90%)	4210																
заети от 50 до 90%	4220																
Помощен персонал	4300																
в т. ч.: пълно заети (над 90%)	4310																
заети от 50 до 90%	4320																

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът е приложение към годишния счетоводен отчет и се попълва от всички предприятия, фирми, научни институти и организации, Българската академия на науките, Националният център за аграрни науки, висшите училища, институтските болници и други организации на самостоятелен баланс, които независимо от вида на основната си дейност през 2004 г. са извършвали научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - т. е. ако поне едно лице от персонала през цялата година е било заето с НИРД.

В адресната част на формуляра се записва наименованието на отчетната единица, нейното местонамиране и идентификационният ѝ код по БУЛСТАТ. В карето "Обслужвана икономическа дейност" всяка отчетна единица попълва наименованието и кода на отрасловия раздел, за който е предназначена преобладаващата част от НИРД, съгласно Националната класификация на икономическите дейности (Приложение 1).

Предназначението на отчета е осигуряване на международно съпоставима информация за характеризирани на ресурсите (разходи и персонал) за научноизследователската и развойна дейност в България. Моля при попълване на данните да се съобразите с дадената по-долу дефиниция за НИРД и с обхвата на показателите.

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка **творческа работа**, която се провежда **систематично** с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения.

Основният критерий, който служи да се отграничи научноизследователската и развойна дейност от широката гама подобни дейности, основаващи се на науката и технологиите, е наличието, в рамките на НИРД, на **значителен елемент на новост** и на отстраняване на научната и/или техническата неопределеност.

Когато не са пряко свързани с научноизследователски проект, следните дейности не трябва да се включват в данните за НИРД: дейностите, свързани с научно-техническата информация, с патенти и лицензи, консултантските услуги, събирането на данни и проучвания от общ характер, маркетинговите проучвания, дейностите по стандартизация и техническо изпитване, проектантската дейност и минно-геоложките проучвания, преподавателската дейност във ВУЗ, рутинната дейност по разработване на софтуер.

Раздел I. Разходи за НИРД по видове науки

А. На код 1000 "Разходи за НИРД - общо" се посочва **общата сума** на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на материални дълготрайни активи, предназначени за НИРД, независимо от източника на финансиране.

На **код 1100** "Текущи разходи за НИРД" се посочват данни за разходите за материали, за външни услуги, за персонал и другите разходи за дейността. Не се включват разходите за амортизация.

На **код 1110** "Разходи за персонал, **зает с НИРД**" се посочват разходите за заплати и други възнаграждения на наетите по трудов договор и на работещите собственици, както и изплатените хонорари и суми по граждански договори (независимо дали те са сключени с външни лица, или с лица, работещи в същото предприятие) за осъществена НИРД. Включват се също и разходите за сметка на работодателя за социални и здравни осигуровки и обезщетения по Кодекса на труда. В данните по този код не се включват възнагражденията на помощния (обслужващ) персонал и охраната, които обаче са включени в текущите разходи за НИРД на **код 1100**.

На **код 1200** се посочват данни за направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи, **предназначени за НИРД**. Включват се разходите за закупуване на земя, за строеж и покупка на сгради, за основен ремонт, както и разходите за придобиване на машини и оборудване, които се посочват и отделно на **код 1210**.

Б. Текущите разходи за НИРД, посочени на **код 1100**, следва да се разпределят (може и приблизително по Ваша преценка) според вида на научните изследвания (разработки), за които са направени:

- Разходи за фундаментални изследвания (**kog 1300**) - посочват се разходите за експериментални или теоретични изследвания, имащи за цел главно придобиването на нови знания за същността на явленията и наблюдаваните факти, без да се има предвид тяхното конкретно приложение или използване. Резултатите от фундаменталните изследвания обикновено не се комерсиализират, а са предмет на публикации в научни списания или на обмен между заинтересовани лица и организации.

- Разходи за приложни изследвания (**kog 1400**) - посочват се разходите за оригинални изследвания, извършвани с цел придобиване на нови знания, които обаче са насочени главно към постигане на определени практически цели и задачи. Резултатите от приложните изследвания обикновено се отнасят за един-единствен продукт или за ограничен брой продукти, операции, методи или системи.

- Разходи за експериментални разработки (**kog 1500**) - посочват се разходите за системни разработки, базирани върху наличните знания, получени от научните изследвания и/или от практическия опит. Целта на експерименталните разработки е да се произведат нови материали, продукти и устройства; да се внедрят нови методи, системи и услуги или значително да се усъвършенстват вече съществуващите.

В зависимост от насочеността на научните изследвания (разработки), разходите за НИРД се разпределят по видове науки, които обхващат съответните групи специалности:

- Естествени науки - математика, механика, физика, геофизика, астрономия и астрофизика, химия, биология, геология, география.

- Технически науки - машиностроене и машинознание, авиационна и космична техника, корабостроене, електротехника, метрология и уредостроене, енергетика, комуникационна техника, добив и първична преработка на полезни изкопаеми, металургия, химична технология, технология на продоволствените продукти, технология на продукти за широко потребление, технологии в горското стопанство, добив на дървесина, целулозно-хартиена и дървообработваща промишленост, транспорт, строителство, геодезия, архитектура и градоустройство, механизация и електрификация на селското стопанство, други технически науки, електроника и електронна техника, автоматика, изчислителна техника и системи за управление, екология и опазване на околната среда.

- Медицински науки - медицина, фармация, стоматология.

- Селскостопански науки - агрономия, животновъдство, ветеринарна медицина, горско стопанство.

- Обществени науки - икономика, организация и управление, право, психология, педагогика, научна информация, социология и политически науки, военни науки.

- Хуманитарни науки - философия, история, филология, култура и изкуство.

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на финансиране

На **kog 2000** се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД. Данните, посочени на този код, трябва да бъдат еднакви с данните на **kog 1000, колона 1 в Раздел I**.

Тези разходи се разпределят според източника на финансиране, както следва:

- Собствена стопанска дейност (**kog 2100**) - средствата от собствена дейност, изразходвани за НИРД.

- Бюджетни организации (**kog 2200**) - средствата, получени от академии, научни институти и други организации (без висшите училища), чиято цялостна дейност се финансира основно от държавния бюджет.

- Предприятия (**kog 2300**) - средствата, получени от държавни и частни предприятия, чиято цялостна дейност се финансира основно от продажба на стоки и услуги.

- Висши училища (**kog 2400**) - средствата, получени от държавни и частни висши училища и институтски болници.

- Фондации и асоциации (**kog 2500**) - средствата, получени от български нетърговски организации.

- Чужбина (**kog 2600**) - средствата, получени от чуждестранни предприятия, университети, правителства, нетърговски организации и международни организации.

Персоналът, зает с НИРД, обхваща три основни категории:

Изследователи (ког 3100, ког 4100). Изследователи са професионалните специалисти, **пряко** ангажирани в извършването на научноизследователска и развойна дейност, т. е. които работят по формулирането и създаването на нови знания, продукти, процеси, методи и системи, както и по ръководенето на съответните теми (проекти). Към тази категория се отнасят и редовните докторанти, тъй като изготвянето на дисертационен труд отговаря на дефиницията за НИРД.

Категорията **"технически персонал" (ког 3200, ког 4200)** включва лицата, притежаващи необходимите знания и опит в една или няколко области на науката и изпълняващи научни и технически задачи, прилагайки оперативни принципи и методи под ръководството и контрола на изследователите. Те работят в един екип с изследователите и изпълняват, в общия случай, следните функции в хода на научноизследователската и развойна дейност:

- подготовка на библиографски справки и подбор на информационни материали;
- изготвяне на компютърни програми за обработка на данни;
- подготовка и провеждане на опити, технически изпитвания и анализи;
- извършване на измервания, изчисления, подготовка на схеми и графики;
- провеждане на статистически изследвания и интервюта.

Категорията **"помощен персонал" (ког 3300, ког 4300)** включва квалифицирани и неквалифицирани работници, счетоводители, специалисти по ТРЗ, личен състав, канцеларски и секретарски персонал, който участва в изпълнението на научноизследователски проекти или е непосредствено свързан с тях. Тук се включват и лицата, работещи в екипите по теми, като координатори, помощници, извършващи дейности, неизискващи квалификация, но пряко обслужващи НИРД. Към помощния персонал не се включват лица, непряко свързани с НИРД, като охрана, портиери, работници в столовете, счетоводители и други, необслужващи НИРД.

За всяка от трите категории персонал, зает с НИРД, следва да се посочат на отделни редове:

- **пълно заетите (над 90%)** - за пълно заети се считат лицата, ангажирани с НИРД над 90% от годишния фонд работно време;

- **основно заетите (от 50 до 90%)** - включват се лицата, извършвали НИРД през по-голямата част от работното време през годината, например работили само 9 месеца на пълно работно време (тяхната заетост с НИРД е 75%) или работили цяла година на половин работен ден, чиято заетост е 50%.

В Раздел III. Персонал, зает с НИРД, по видове науки разпределението по науки става според научната област, в която работят лицата, а тя може и да не съвпада с тази от дипломата им за завършено образование.

В Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование заетите лица се разпределят според образователната степен, която притежават. Лицата с научна степен "доктор на науките" и "доктор", независимо че имат и образователна степен "магистър", се посочват само в колона 5, а жените от тях - в колона 6.

НАЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ

Код по НКИД - 2003	Наименование
01	Селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги
02	Горско стопанство, дърводобив и свързани с тях услуги
05	Рибно стопанство и свързани с него услуги
10	Добив на въглища и торф
11	Добив на суров нефт и природен газ; услуги, свързани с добива на нефт и газ, без проучвателните работи
12	Добив на уранови и ториеви руди и техните концентрати
13	Добив на метални руди
14	Добив на неметални материали и суровини
15	Производство на хранителни продукти и напитки
16	Производство на пластмасови изделия
17	Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло
18	Производство на облекло, вкл. кожено; обработка на кожухарски кожи
19	Производство на обработени кожи без косъм; производство на изделия за пътуване, сарашки изделия и обувки
20	Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели
21	Производство на дървесна маса, хартия, картон и изделия от хартия и картон
22	Издателска и полиграфическа дейност; възпроизвеждане на записани носители
23	Производство на кокс, рафинирани нефтопродукти и ядрено гориво
24	Производство на химични продукти
25	Производство на изделия от каучук и пластмаси
26	Производство на продукти от други неметални минерални суровини
27	Производство и леене на метали
28	Производство на метални изделия, без машини и оборудване
29	Производство на машини, оборудване и домакински уреди
30	Производство на канцеларска и електронноизчислителна техника
31	Производство на електрически машини и апарати, неклассифицирани другаде
32	Производство на радио-, телевизионна и далекосъобщителна техника
33	Производство на медицински, прецизни и оптични апарати и инструменти; производство на часовници
34	Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета
35	Производство на превозни средства, без автомобили
36	Производство на мебели; производство, неклассифицирано другаде
37	Рециклиране на отпадъци
40	Производство и разпределение на електрическа енергия, газообразни горива и топлинна енергия
41	Събиране, пречистване и разпределение на вода
45	Строителство
50	Търговия, техническо обслужване и ремонт на автомобили и мотоциклети, части и принадлежности за тях; търговия на дребно с горива и смазочни материали
51	Търговия на едро и търговско посредничество, без търговия с автомобили и мотоциклети
52	Търговия на дребно, без търговията на дребно с автомобили и мотоциклети; ремонт на лични вещи и стоки за домакинството
55	Хотели и ресторанти
60	Сухопътен транспорт, вкл. тръбопроводен
61	Воден транспорт
62	Въздушен транспорт
63	Спомагателни дейности в транспорта; дейности на туристически агенции
64	Поща и далекосъобщения
65	Финансово посредничество, без застраховане и осигуряване чрез самостоятелни фондове
66	Застрахователна дейност и дейност на самостоятелни осигурителни фондове, без задължително обществено осигуряване
67	Спомагателни дейности по финансово посредничество
70	Операции с недвижими имоти
71	Даване под наем на превозни средства, машини и друга техника, без оператор, на домакински и лични вещи
72	Дейности в областта на компютърните технологии
73	Научноизследователска и развойна дейност
74	Други бизнес услуги
99	Държавно управление и отбрана, образование, здравеопазване, култура, спорт и други услуги за населението